

Nr 300.

Av herr **Ericsson** i Näs **m. fl.**, om inrättande av ett språkvårdsråd.

Det språk, som användes i svenska lagtexter, förordningar o. s. v., är oftast svårförståeligt för människor, som inte är juridiskt utbildade eller som inte på annat sätt skaffat sig kännedom om detta skrivsätt och lärt sig tyda texterna. Då lagar och förordningar är till för alla människor, bör det kravet ställas på dem, att de utformas på ett sådant sätt, att de utan svårighet kan förstås av vanliga samhällsmedborgare. En sådan skrivning skulle inte nödvändigtvis behöva innebära oklarhet i fråga om innehållet — snarare tvärtom. Det bör givetvis understrykas, att lagar och förordningar måste utformas på ett sådant sätt, att innehållet exakt preciseras. Men detta krav synes oss väl kunna förenas med en god normalprosa. För den som läst kristidens kungörelser och förordningar förefaller det egendomligt, att man hittills i det stora hela inte lyckats ge det »officiella» språket i lagar och förordningar en sådan utformning, att det på ett tillfredsställande sätt blivit begripligt för gemene man.

Den kansliprosa, som är utmärkande för lagar och förordningar, har vid något tillfälle ägnats uppmärksamhet även från riksdagens sida. Trycksakskommittén, som bland annat hade att taga ställning till detta problem, framhöll i ett år 1950 avlämnat betänkande, att en god normalprosa bör eftersträvas i officiella publikationer. Kommittén underströk vidare, att språklig expertis borde anlitas vid utformning av lagtexter och annat officiellt tryck. Detta borde särskilt ifrågakomma, dels då en kommitté har att utarbeta lagförslag av större omfattning inom ett centralt rättsområde, dels då föreslagen lagtext skall återge särskilt invecklade regler och dels slutligen då fråga är om författning, som kan förutsättas bli läst av en större allmänhet. Det synes i vissa fall ha förekommit, att språklig expertis utnyttjats av kommittéer, som haft att utarbeta författningstext. Det kan framhållas, att den av fjolårets riksdag antagna nya kommunallagen förtjänar ett gott betyg ur språklig synpunkt. Men beträffande åtskilliga andra lagar och författningar gäller, att det använda språket kommit att sjunka under den nivå, som bör känneteckna vårdad normalprosa.

Lagförslagen i ett kommittébetänkande granskas ofta kritiskt av remissmyndigheterna. Dessa har emellertid inte till uppgift att ur språklig synpunkt utarbeta positiva ändringsförslag. En sådan överarbetning borde måhända kunna ske i samband med den departementala granskningen.

Riksdagen och dess utskott synes däremot knappast kunna ta initiativ i denna riktning. Riksdagsmännen har ju genom sitt arbete tillägnat sig en speciell teknik, som möjliggör för dem att tillgodogöra sig även en otymplig kanslisvenska men som i detta avseende gör dem mindre representativa för gemene man. Av stor betydelse för lagförslagets utformning borde givetvis lagrådets granskning kunna vara. Men i regel är det för sent att på det stadiet ur språklig synpunkt ändra ett färdigarbetat och kanske redan tryckt lagförslag.

Av det ovan anförda framgår, att effektivare vägar måste öppnas för utnyttjande av språklig expertis vid utarbetande av förslag till lagar och förordningar. En framkomlig väg skulle enligt vår uppfattning vara, att ett särskilt språkvårdsråd inrättades, som på ett tidigt stadium skulle ha att ur språklig synpunkt biträda lagtextförfattare med råd. Det är självklart, att härmed inget intrång i riksdagens lagstiftningsrätt skulle få förekomma. I ett sådant språkvårdsråd borde ingå representanter för t. ex. tidningspress och folkrörelser. Genom en sådan ordning skulle enligt vår uppfattning mycket kunna vinnas för strävandena att ge lagar och förordningar en sådan språklig utformning, att de skulle bli förståeliga för gemene man.

Med anledning av vad som ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i enlighet med motionens syfte måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om inrättandet av ett språkvårdsråd att ur språklig synpunkt biträda vid utformningen av förslag till lagar och förordningar.

Stockholm den 27 januari 1954.

Torsten Andersson
i Brämhult.

Harald Larsson
i Hedenäset.

Gunnar Ericsson
i Näs.

Holger Adolfsson.